

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ตามรายงานจากสมาคมผู้สื่อข่าวต่างๆ เห็นได้ว่าในหลายพื้นที่ทั่วโลกยังมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพในพื้นที่ที่มีการขัดกันทางกำลังทหาร เช่น ประเทศอิรัก ยูโกสลาเวีย เลบานอน ฯลฯ ผู้สื่อข่าวต้องประสบกับอันตรายหลากหลายรูปแบบซึ่งล้วนแต่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้สื่อข่าวตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะถูกฆ่าตายโดยไม่ได้รับความคุ้มครองตามสิทธิในชีวิต เมื่อถูกลักพาตัวหรือถูกจับกุมคุมขังก็ไม่ได้รับการปฏิบัติเยี่ยงมนุษย์ ผู้สื่อข่าวได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม โดยถูกทรมาน ทำทารุณกรรม และทำลายเกียรติยศแห่งบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติให้เป็นที่อับอายขายหน้าและเสื่อมทรมานต่ำช้า นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวยังมีได้รับเสรีภาพในข่าวสาร เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก เสรีภาพในการเผยแพร่ข่าวสาร การละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้สื่อข่าวที่เกิดขึ้นนั้นประชาคมระหว่างประเทศต้องร่วมมือกันในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพในพื้นที่ที่มีการขัดกันทางกำลังทหารและให้ความช่วยเหลือผู้สื่อข่าวที่อาจตกเป็นเหยื่อหรือได้ตกเป็นเหยื่อจากการขัดกันนั้น

ปัญหาเรื่องการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารนั้นได้รับการพิจารณาเป็นเวลายาวนาน แต่ผู้สื่อข่าวยังคงมิได้รับความปลอดภัยในการปฏิบัติวิชาชีพในสถานการณ์เช่นว่านั้นเห็นได้ชัดจากกรณีศึกษาที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 ข้อ 4.1 ซึ่งนับเป็นปัญหาที่ประชาคมระหว่างประเทศจำต้องเร่งแก้ไขเยียวยา เนื่องจากในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารผู้สื่อข่าวเป็นผู้มีบทบาทในการรายงานข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เช่นว่านั้นให้สาธารณชนทราบ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้สื่อข่าวอยู่ในสถานะผู้สังเกตการณ์ (monitoring) ว่ารัฐภาคีฝ่ายขัดกันได้ปฏิบัติตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศหรือไม่ หากรัฐภาคีฝ่ายขัดกันไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้สื่อข่าวย่อมมีหน้าที่ในการแจ้งเตือนให้รัฐภาคีฝ่ายขัดกันผู้ไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมายนั้นทราบผ่านการแสดงให้สาธารณชนทราบถึงการกระทำดังกล่าว สังคมย่อมตระหนักถึงความสำคัญในการเคารพปฏิบัติตามกฎหมายจากรายงานข้อมูลข่าวสารของผู้สื่อข่าว ดังนั้น การรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศย่อมเป็นการตรวจสอบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทางอ้อม ผู้สื่อข่าวจำต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่มีความสมบูรณ์และแม่นยำ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้สื่อข่าวย่อมไม่สามารถปฏิบัติวิชาชีพได้โดยปราศจาก

เสรีภาพในข่าวสาร เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก และเสรีภาพในการเผยแพร่ข่าวสาร ซึ่งตราสารทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนได้กำหนดเสรีภาพเช่นนี้ให้แก่ผู้สื่อข่าว อันเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพ นอกจากนี้ การละเมิดกฎหมายและเสรีภาพของสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ เมื่อรัฐใดจะไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนหรือกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เสรีภาพของสื่อมวลชนจะเป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่รัฐจะไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้สื่อข่าวจะถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพต่างๆ ในการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อมิให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอันเนื่องมาจากไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมายส่งผลให้การปฏิบัติวิชาชีพนี้ไม่มีความมั่นคง การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเป็นไปตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐอนุญาตเท่านั้น

ในภาวะการขัดกันทางกำลังทหาร รัฐภาคีฝ่ายขัดกันและรัฐอื่นจะละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ การรายงานข้อมูลข่าวสารในสถานการณ์เช่นนั้นย่อมหมายถึงการรายงานข้อมูลข่าวสารในสถานการณ์ที่มีการไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้สื่อข่าวผู้ปฏิบัติวิชาชีพในสถานการณ์เช่นนั้นจึงเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงในการปฏิบัติวิชาชีพเป็นอย่างมาก ในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารการปฏิบัติวิชาชีพของผู้สื่อข่าวจะต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึงการละเมิดความปลอดภัยระหว่างประเทศ ผู้สื่อข่าวจะเป็นผู้รายงานสภาพและผลของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอันส่งผลกระทบต่อปัจเจกชน สังคม องค์กรทางสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สื่อข่าวนำเสนอย่อมมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองหรือสถานการณ์การขัดกันทางกำลังทหาร เนื่องจากการรายงานข้อมูลข่าวสารของผู้สื่อข่าวย่อมเป็นการประกันถึงการเคารพปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ในการสู้รบต่างๆ รวมถึงการคุ้มครองบุคคลและวัตถุที่ได้รับผลกระทบหรืออาจได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางกำลังทหารดังกล่าว ในสถานการณ์เช่นนี้หากมีความสูญเสียหรือเสียหายเกิดขึ้นแก่พลเรือนหรือวัตถุทางพลเรือนที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รัฐภาคีฝ่ายขัดกันจะปฏิเสธความรับผิดชอบในความสูญเสียหรือเสียหายที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ประชาคมระหว่างประเทศไม่อาจทราบแน่ชัดว่าแท้จริงแล้วความสูญเสียหรือเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความผิดของฝ่ายใด ประชาคมระหว่างประเทศจึงต้องอาศัยการเชื่อถือข้อมูลข่าวสารที่ผู้สื่อข่าวนำเสนออย่างตรงไปตรงมา แต่อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของความสัมพันธ์ทางการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้สื่อข่าวและรัฐบาลของผู้สื่อข่าว อาจทำให้ข้อมูลข่าวสารนี้บิดเบือนไปจากความเป็นจริงตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลรัฐภาคีฝ่ายขัดกันที่ผู้สื่อข่าวมีสัญชาติได้ อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อข่าวซึ่งมีสัญชาติของรัฐบาลฝ่ายขัดกันฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายสามารถรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาคมระหว่างประเทศทราบได้

การรายงานข้อเท็จจริงนี้ย่อมเป็นการตรวจสอบและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาคมระหว่างประเทศในการได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงปราศจากการบิดเบือน จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติวิชาชีพของผู้สื่อข่าวอาจช่วยให้เกิดสันติภาพแก่ประชาคมระหว่างประเทศได้บ้างไม่มากก็น้อย ประชาคมระหว่างประเทศควรตระหนักถึงความสำคัญในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้สื่อข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความคุ้มครองแก่ผู้สื่อข่าวที่ปฏิบัติวิชาชีพในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี การแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารนั้นได้มีตราสารทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนที่ให้ความคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในการให้คุ้มครองผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารและให้ความช่วยเหลือผู้สื่อข่าวที่อาจตกเป็นเหยื่อหรือได้ตกเป็นเหยื่อจากการขัดกันนั้นตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 และพิธีสารฉบับที่ 1 ในฐานะที่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่รัฐทุกรัฐจะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งหลักในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศนั้นได้กำหนดไว้ในเรื่องบุคคลและวัตถุที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ ผู้สื่อข่าว ข้อ 34 แห่งกฎจารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศว่า “ผู้สื่อข่าวพลเรือนที่ประกอบภารกิจตามอาชีพของตนในบริเวณที่มีการสู้รบต้องได้รับการเคารพและคุ้มครองตราบเท่าที่พวกเขาไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบ” ซึ่งกฎจารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศสามารถนำไปใช้บังคับได้ในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารทั้งที่มีและไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ยังมีองค์การสหประชาชาติในส่วนขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติที่ดำเนินงานโดยให้ความสำคัญแก่เสรีภาพสื่อมวลชนผ่านการเผยแพร่เรื่องดังกล่าวให้สาธารณชนทราบและตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอันส่งผลให้เกิดคำประกาศและแผนการอันเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและยังได้มอบหมายให้องค์การสื่อมวลชนอื่นๆ สร้างธรรมนูญกฎหมายขององค์การนั้นขึ้นเพื่อประกันความปลอดภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ส่วนคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้รับมาซึ่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการตามโครงการพิเศษที่มีชื่อว่าผู้รายงานตรวจสอบพิเศษแห่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในการส่งเสริมและการให้ความคุ้มครอง

สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก โดยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้สื่อข่าวและการใช้กฎหมายในการควบคุมตรวจตรา การค้นหา การยึดและการตรวจสอบโดยมิชอบ การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่สิทธิและเสรีภาพของผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพเป็นอย่างมาก

หากรัฐได้ร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาลในระดับสากลอย่าง องค์การสหประชาชาติ ในส่วนองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติและ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค เช่น สหภาพยุโรป สันนิบาตอาหรับ และสหภาพแอฟริกัน และองค์การระหว่างประเทศที่มีใช้ระดับ รัฐบาลอย่างคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ องค์การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนและ สมาคมผู้สื่อข่าวต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมการคุ้มครองผู้สื่อข่าว สมาพันธ์ผู้สื่อข่าวระหว่างประเทศ สถาบันความปลอดภัยในการทำข่าวระหว่างประเทศ และองค์กรนักข่าวไร้พรมแดน ในการให้ความสำคัญคุ้มครองผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารและให้ความช่วยเหลือผู้สื่อข่าวที่อาจตกเป็นเหยื่อหรือได้ตกเป็นเหยื่อจากการขัดกันแล้ว รัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องก็ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในการให้ความสำคัญคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารที่ตนเป็นภาคีหรือตนจะต้องปฏิบัติตามในฐานะกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาในการให้ความสำคัญคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารนั้นเกิดจากตัวบทบัญญัติของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา 79 แห่งพิธีสารฉบับที่ 1 เป็นบทบัญญัติหลักทางกฎหมายในการให้คุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหาร ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญคุ้มครองผู้สื่อข่าวขั้นต่ำ (minimum protection) ในสถานะพลเรือนทั่วไปโดยมิได้พิจารณาถึงสถานะพิเศษทางกฎหมายของผู้สื่อข่าวที่มากกว่าพลเรือนแต่อย่างใดจึงไม่สามารถให้ความสำคัญคุ้มครองผู้สื่อข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญคุ้มครองผู้สื่อข่าวที่ปฏิบัติวิชาชีพในสถานการณ์เช่นนั้นเป็นกรณีพิเศษที่มากกว่าพลเรือนโดยการกำหนดสถานะพิเศษทางกฎหมายให้แก่ผู้สื่อข่าวย่อมเป็นการประกันว่าผู้สื่อข่าวจะได้รับความปลอดภัยในการปฏิบัติวิชาชีพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารผู้สื่อข่าวจะต้องได้รับความคุ้มครองในสถานะพลเรือนที่อาจได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางกำลังทหาร และผู้สื่อข่าวควรได้รับการยอมรับว่าจะต้องให้ความสำคัญคุ้มครองเป็นพิเศษที่มากกว่าพลเรือนด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรมว่าเป็นบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพในสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย

นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดคำจำกัดความผู้สื่อข่าวเอาไว้อย่างชัดเจน ย่อมเป็นการเปิดช่องว่างทางกฎหมายให้ผู้ละเมิดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารอาศัยการตีความคำจำกัดความดังกล่าวเพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบในการกระทำของตน และบทบัญญัติดังกล่าวก็มิได้กำหนดเรื่องเสรีภาพในการปฏิบัติวิชาชีพสื่อมวลชนในการติดตามกองทัพให้แก่ผู้สื่อข่าวซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาข้อมูลที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงเพื่อนำเสนอให้แก่สาธารณชนทราบ ผู้สื่อข่าวควรเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระ ปราศจากการจำกัดพื้นที่ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารภายใต้การดูแลความปลอดภัยของผู้บัญชาการกองทัพ และในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเช่นว่านั้นจะต้องปราศจากการควบคุมตรวจสอบใดๆ จากกองทัพ

ยิ่งไปกว่านั้น บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดเรื่องการได้รับยกเว้นจากการถูกค้น ยึด ทำลายพยานหลักฐานโดยมิชอบ เนื่องจากหากมีการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเกิดขึ้นในสถานการณ์เช่นว่านั้น พยานหลักฐานที่ผู้สื่อข่าวแสวงหามาได้ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและลงโทษ หากไม่มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวอาจทำให้รัฐภาคีฝ่ายขัดกันหรือรัฐอื่นผู้ละเมิดกฎหมายอ้างอำนาจตามกฎหมายอาญาของประเทศตนในการค้น ยึด ทำลายพยานหลักฐานเพื่อให้ตนพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามได้ อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวยังมีได้กำหนดการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวกรณีเป็นพยานในชั้นศาล เนื่องจากศาลมีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับให้ผู้สื่อข่าวต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ตนทราบ แต่การเป็นพยานในชั้นศาลย่อมก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้สื่อข่าว การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายของรัฐภาคีฝ่ายขัดกันหรือรัฐอื่นย่อมส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพสื่อมวลชนในสถานการณ์เช่นนั้น

ส่วนปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายนั้นเกิดจากสภาพภายในของรัฐภาคีฝ่ายขัดกัน และองค์กรผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ เมื่อผู้สื่อข่าวมิได้รับการเคารพปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารย่อมแสดงให้เห็นว่ารัฐภาคีฝ่ายขัดกันไม่เคารพและปฏิบัติอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 และพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 1 อันเป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการละเมิดหรือไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเกิดขึ้นก็ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามมาดำเนินคดีและลงโทษได้ เนื่องจากสภาพภายในของรัฐภาคีฝ่ายขัดกัน ไม่ว่าจะมีความล้มเหลวของระบบอำนาจความยุติธรรมภายในของรัฐ การขาด

บทบัญญัติกฎหมายภายใน ความไม่เพียงพอของกฎหมายภายใน อัยการหรือผู้พิพากษาขาด ความรู้ความสามารถ การออกกฎหมายนิตินัยกรรมแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อยกเว้นโทษอันเป็น มาตรการในการไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดของรัฐ และความกดดันทางการเมืองภายในประเทศ

กรณีองค์กรผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย เมื่อรัฐภาคีฝ่ายขัดกันไม่เคารพปฏิบัติตาม พันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 และพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 1 บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ กำหนดว่าองค์กรใดหรือหน่วยงานใดจะมีอำนาจบังคับให้รัฐเคารพและปฏิบัติตามพันธกรณี บทบัญญัติดังกล่าวเพียงแต่กำหนดบทบาทของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศใน การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านมนุษยธรรมโดยการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อจาก ภาวะการขัดกันทางกำลังทหาร โดยมีได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศใน การบังคับใช้กฎหมายกับรัฐภาคีฝ่ายขัดกันแต่อย่างใด

จะเห็นได้ว่า การให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารนั้นเป็น ปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไขเยียวยาเพื่อให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ หากผู้สื่อข่าวอาจตกเป็นเหยื่อหรือได้ตกเป็นเหยื่อจากการขัดกันนั้นก็ควรได้รับความช่วยเหลือ อย่างทันท่วงที เนื่องจากการขัดกันทางกำลังทหารยังคงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ผู้สื่อข่าวก็ต้องปฏิบัติ วิชาชีพในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่ออันตรายเช่นว่านั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาการละเมิดหรือ ไม่เคารพปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกัน ทางกำลังทหารยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหล่านี้ย่อมสามารถแก้ไขได้หาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นรัฐ องค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาลและที่มีในระดับรัฐบาล รวมถึงปัจเจกชนทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าว ร่วมมือกันในการเคารพ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่กำหนดไว้ และหากเกิดการละเมิดหรือไม่เคารพปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและ ลงโทษเพื่อเป็นเหตุการณ์ตัวอย่างให้ผู้ตระเตรียมการกระทำความผิดตระหนักถึงโทษจาก การละเมิดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหาร

การให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติวิชาชีพในภาวะการขัดกันทางกำลังทหาร และการให้ความช่วยเหลือผู้สื่อข่าวที่อาจตกเป็นเหยื่อหรือได้ตกเป็นเหยื่อจากการขัดกันนั้น ทุกๆ หน่วยงานของรัฐ องค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาลและที่มีใช้ระดับรัฐบาล รวมถึงปัจเจกชนทั่วไปในประชาคมระหว่างประเทศควรร่วมมือกันปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวที่ปฏิบัติวิชาชีพในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารเป็นกรณีพิเศษโดยการกำหนดสถานะพิเศษทางกฎหมายให้แก่ผู้สื่อข่าว ผู้สื่อข่าวจะได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษที่มากกว่าพลเรือนด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรมว่าเป็นบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพในสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตรายและด้วยเหตุที่ผู้สื่อข่าวเป็นผู้ครอบครองพยานหลักฐานสำคัญในการนำตัวผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามมาดำเนินคดีและลงโทษหากมีการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 79 แห่งพิธีสารฉบับที่ 1 อันเป็นบทบัญญัติหลักทางกฎหมายในการให้คุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารเพียงแต่กำหนดการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวขั้นต่ำในสถานะพลเรือนทั่วไป โดยมิได้พิจารณาถึงสถานะพิเศษทางกฎหมายของผู้สื่อข่าวที่มากกว่าพลเรือนแต่อย่างใด

2. กำหนดคำจำกัดความผู้สื่อข่าวที่ปฏิบัติวิชาชีพในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารอย่างชัดเจนว่าหมายถึงผู้สื่อข่าวและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งปวง

3. เนื่องจากปัจจุบันไม่มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการปฏิบัติวิชาชีพสื่อมวลชนในการติดตามกองทัพให้แก่ผู้สื่อข่าวทำให้ผู้สื่อข่าวถูกจำกัดเสรีภาพในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารและถูกควบคุมตรวจสอบจากกองทัพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นด้วยเหตุนี้ จึงควรกำหนดพันธกรณีให้แก่รัฐภาคีฝ่ายขัดกันหรือรัฐอื่นๆ ในการให้ความช่วยเหลือผู้สื่อข่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง ผู้สื่อข่าวจะต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระปราศจากการจำกัดพื้นที่ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารภายใต้การดูแลความปลอดภัยของผู้บัญชาการกองทัพ

4. ในภาวะการขัดกันทางกำลังทหาร หากมีการละเมิดหรือไม่เคารพปฏิบัติตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนหรือกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ พยานหลักฐานที่ผู้สื่อข่าวแสวงหามาได้ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและ

ลงโทษจึงควรกำหนดให้ผู้สื่อข่าวที่ปฏิบัติวิชาชีพในสถานการณ์เช่นนั้นได้รับการยกเว้นจากการถูก
 คั่น ยึด ทำลายพยานหลักฐานโดยมิชอบหากเขาตกอยู่ในอำนาจภาคีฝ่ายปฏิบัติการ

5. ด้วยเหตุที่ผู้สื่อข่าวเป็นพยานสำคัญในการละเมิดหรือไม่เคารพปฏิบัติตาม
 กฎหมายสิทธิมนุษยชนหรือกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในภาวะการขัดกันทางกำลัง
 ทหาร ประกอบกับศาลมีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับให้ผู้สื่อข่าวต้องเปิดเผยข้อมูล
 ข่าวสารที่ตนทราบ ทำให้การเปิดเผยของผู้สื่อข่าวในชั้นศาลอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้สื่อข่าว
 ในการดำรงชีวิตประจำวันหรือในการปฏิบัติวิชาชีพในสถานการณ์ใดๆ ดังนั้น จึงควรกำหนด
 บทบัญญัติและมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวกรณีเป็นพยานในชั้นศาล เช่น การ
 ปกปิดมิให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้,
 การดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยภายในระยะเวลาที่จำเป็น, การจัดหาที่พัก
 หรือย้ายที่อยู่อันเหมาะสมให้แก่พยาน ทั้งนี้ อาจพิจารณาตามความเหมาะสมแก่สถานะและ
 สภาพของพยานนั้น

6. เมื่อเกิดภาวะการขัดกันทางกำลังทหารยังคงมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
 ของผู้สื่อข่าวเกิดขึ้นอยู่เสมอ แต่ก็ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามมา
 ดำเนินคดีและลงโทษได้ จึงควรมีการรับรองให้รัฐสามารถที่จะขยายความรับผิดชอบในการ
 ดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดของตนออกไปนอกดินแดนของตนได้ กล่าวคือ เป็นการ
 ดำเนินคดีโดยรัฐอื่นนอกเหนือไปจากรัฐที่ความผิดเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็รัฐที่การกระทำความผิดนั้น
 เกิดขึ้นในดินแดนของรัฐตามเขตอำนาจศาลตามหลักดินแดน, รัฐสัญชาติของผู้กระทำความผิด
 หรือรัฐสัญชาติของผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมตามเขตอำนาจศาลเหนือบุคคล และ
 การดำเนินคดีของรัฐต่างๆ ในประชาคมระหว่างประเทศโดยที่รัฐไม่ต้องคำนึงถึงสถานที่ที่การ
 กระทำความผิดเกิดขึ้นหรือสัญชาติของผู้กระทำความผิดและเหยื่อตามเขตอำนาจศาลตามหลัก
 สากล เพื่อให้การนำตัวผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามมาดำเนินคดีและลงโทษจะ
 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. สนับสนุนให้มีการบรรจุกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 หลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารไว้ใน
 โครงการศึกษาของทหาร ไม่ว่าจะเป็กองทัพหรือกองกำลังความมั่นคง หรือโครงการศึกษาของ
 พลเรือนเท่าที่จะเป็นไปได้ ตลอดจนการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่พลเรือน ทหาร ตำรวจ หรือ
 เจ้าหน้าที่อื่นๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับความคุ้มครองในภาวะการขัดกันทางกำลัง

ทหาร เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้ทราบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวตามกฎหมายมนุษยธรรมอย่างแท้จริงและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ผลักดันให้มีการกำหนดหน้าที่เชิงบังคับให้แก่ประเทศที่ผู้สื่อข่าวมีสัญชาติ หรือประเทศที่สำนักข่าวที่ว่าจ้างผู้สื่อข่าวตั้งอยู่ หรือประเทศที่ผู้สื่อข่าวปฏิบัติวิชาชีพ ว่าผู้สื่อข่าวจะปฏิบัติวิชาชีพในประเทศตนได้ก็ต่อเมื่อผู้สื่อข่าวนั้นได้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์สื่อสารและการปฏิบัติวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีลักษณะเป็นสากล เพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญหน้ากับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในภาวะการขัดกันทางกำลังทหาร หรือในสถานการณ์อื่นใดที่มีความรุนแรง

9. กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรักษาความปลอดภัยที่กำหนดขึ้นโดยองค์การระหว่างประเทศมิใช่ระดับรัฐบาลอย่างเคร่งครัด เช่น กฎบัตรความปลอดภัยในการปฏิบัติวิชาชีพของผู้สื่อข่าวในพื้นที่สงครามหรือพื้นที่อันตราย กฎระเบียบทางปฏิบัติระหว่างประเทศเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติวิชาชีพสื่อมวลชน และกฎระเบียบความปลอดภัยแห่งสถาบันความปลอดภัยในการทำข่าวระหว่างประเทศ เพื่อให้ผู้สื่อข่าวที่ปฏิบัติวิชาชีพในพื้นที่ที่มีการขัดกันทางกำลังทหารหรือในพื้นที่ที่มีความอันตรายสามารถปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างปลอดภัย

อาจกล่าวโดยสรุปว่าความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ หรือระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลและมิใช่ระดับรัฐบาลในการให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวในภาวะการขัดกันทางกำลังทหารย่อมทำให้ผู้สื่อข่าวได้รับความปลอดภัยในการปฏิบัติวิชาชีพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สื่อข่าวที่อาจตกเป็นเหยื่อหรือได้ตกเป็นเหยื่อจากการขัดกันนั้นก็ย่อมส่งผลให้การให้ความคุ้มครองผู้สื่อข่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ